

**Neodgovorna
retorika**

S proslavo v tržaškem gledališču »Verdi« se je v sredo, 4. t. m., zaključilo »Prvo zborovanje Istranov«, katerega glavni pobudnik in organizator je bil bivši tržaški župan Gianni Bartoli. To zborovanje je sicer izgubilo vso svojo politično važnost, še preden se je pričelo, saj so odgovorni krogi pravčasno spoznali njegov v bistvu avanturistični značaj in odrekli sodelovanje, vendar ga je treba omeniti, ker s tega zborovanja in zlasti z njegove osrednje proslave izhajajo koristni nauki.

Potek proslave v gledališču je namreč jasno pokazal, da so celotnemu zborovanju dali ton misovci in drugi skrajneži, kar ni nič čudnega glede na izrazito revanšistični pečat, ki so ga Bartoli in tovariši hote ter zavestno vtisnili manifestaciji. Bivši župan je v svojem govoru med drugim zahteval »korenito revizijo odnosov« z Jugoslavijo, češ da se »dobro sosedstvo more le na ta način postopno spremeniti v spoštovanje in prijateljstvo.« »Toda dokler bodo Istra, Reka in Zader — je nadaljeval Bartoli — v rokah tujcev in dokler bo Trst ogrožen, je nemogoče govoriti o prijateljstvu in o poravnanih računih, ker takšno govorjenje žali vse prebivalstvo Julijske krajine, begunce z Reke in iz Zadra.« Na koncu svojega govora se je Bartoli zavzel nič manj kot za revizijo meja med Italijo in Jugoslavijo.

Kot smo omenili, so ton celotni manifestaciji dali novofašisti s tem, da so z medklici, kričanjem, psovkami in z drugimi gesli iz svoje »pestre« ropotarnice prekinjali govor predsednika nekega begunskega združenja demokristjanskega poslanca Barbija, čigar izvajanja so se jim zdela preveč hladna, premalo bojovita in ponekod celo izdajalska. S tem so seveda izzvali v dvorani hud incident, ki bi imel še hujše posledice, če bi ne posređoval tržaški nadškof Santin, kateremu edinemu (!) se je posređilo, da je novofašistične razgrajče pomiril in s tem omogočil nadaljevanje proslave.

Na predlog Giannija Bartolija so udeleženci proslave s ploskanjem odobrili resolucijo, ki med drugim poziva vlado, naj »prične pogajanja, da se celotno istrsko vprašanje tako reši, kot ustreza pravičnosti in demokracijskim načelom.« Resolucija poziva vlado, naj se prične pogajati najprej o »zgornji Istri (mišljena je najbrž bivša cona B — op. ur.), kjer Italija zaradi nekega nenormalnega in začasnega položaja, ki ga ni mogoče več trpeti, še ne more izvajati svojih še vedno obstoječih suverenih pravic.«

Zdi se, da je bilo »Prvo zborovanje Istranov« samo zato organizirano, da bi si njegov glavni pobudnik ponovno nabral nekaj političnega kapitala spriču neuspeha, ki ga je doživel na zadnjih političnih volitvah in glede na dejstvo, da ga je tudi KD potisnila v ozadje. Jasno je namreč, da se rimska vlad-

(Nadaljevanje na 2. strani)

**NA VOLITVAH V ZDA
JE ZMAGALA PAMET**

Vz nemirljive negotovosti: Johnson ali Goldwater?, je konec. Zmagal je Johnson in Združene države bodo imele za nadaljnja štiri leta demokratičnega predsednika, zahodni demokratični svet pa umerjeno in trezno vodstvo. Zahodni svet si je oddahnil. Če bi bili svoj čas Nemci s podobno večino zavrnili Hitlerja, bi bili prihranili svetu drugo svetovno vojno, vzhodni Evropi komunizem, sebi pa »nemško vprašanje«. Verjetno so Američani s tem glasovanjem preprečili tretjo svetovno vojno in bogve koliko drugih »vprašanj«. Vsekakor pa so olajšali demokraciji življenje tako doma kot v svetu in ohranili pri življenju upanje na miroljubno poravnanje najhujših svetovnih političnih problemov. Zato bo letošnji 3. november ostal vsem demokratično čutečim ljudem v dobrem spominu, kot dan ene izmed odločilnih zmag demokratične miselnosti in čustvovanja v svetu.

PORAZ EKSTREMIZMA

Kaj bi bila pomenila Goldwaterjeva zmaga? V notranjem ameriškem življenju bi bila pomenila zmago skrajnega konservativizma. Za nedolžno zvenečo besedo »konservativizem« pa se skrivajo v Zedinjenih državah zagrizeni reakcionarji, katere teži misel, da velekaptal ni več identičen z oblastjo; rasisti, ki so pripravljeni tudi z nasiljem preprečiti enakopravnost črncev v javnem življenju; taki, ki bi hoteli čim bolj oslabiti osrednjo oblast, da bi lahko po posameznih državah zveze nemoteno uganjali svojo reakcionarno politiko; in »lovci na čarovnice«, ki bi skušali s procesi in javnimi kampanjami v tisku ustahovati svobodoljubne in nekonformistične glasove. Pri tem je treba poudariti, da v republikanski stranki niso samo taki ljudje, ampak da je najti v njej tudi svobodoljubne in demokratične elemente, katere so predstavljali pri izbiranju strankinega predsedniškega kandidata Rockefeller, Cabot Lodge in Scanton; vendar pa so bili ti drug za drugim poraženi, kar dokazuje, da so v stranki vendarle prevladovali reakcionarni elementi. Nekateri cenijo, da je takih elementov v republikanski stranki okrog 60 odstotkov. V njej so se nabrali od leta 1932, ko je zmagal demokrat Roosevelt s socialno naprednim programom, s katerim je izpeljal Ameriko iz strašne gospodarske krize. Od takrat je republikanska stranka samo dvakrat zmagala na predsedniških volitvah, a obakrat bolj po zaslugi svojega kandidata Eisenhowerja kot zaradi svojega programa, tako da se lahko reče, da je tudi takrat zmagal Eisenhower, ne pa republikanska desnica, kar se je odražalo tudi v Eisenhowerjevi politiki, ki je pu-

stila bistvo tistega, kar so ustvarile pred njim demokratične uprave, nedotaknjeno.

V mednarodnem pogledu bi bila pomenila Goldwaterjeva zmaga zmagoslavje ekstremizma, ki je prepričan o nesmiselnosti potrpežljivih in dozdevno neplodnih pogajanj s komunističnim svetom in zlasti z Moskvo za reševanje mednarodnih problemov ter bi se raje poslužil močne roke — in »močnega orožja«, to je atomskega. Goldwaterjeva zmaga bi bila pomenila takojšnjo zaostroitev napetosti med Vzhodom in Zahodom. Posledica te politike pa bi bilo zrahljanje Atlantskega zavezništva, če ne celo njegov razpad. Ogromna večina zahodnega sveta bi se namreč pomišljala slediti Goldwaterjevi Ameriki na poti izzivalnega merjenja sil s komunističnim svetom. Šla bi v vojno z Ameriko, če bi se zdelo, da je to neizogibno in da umerjeno ameriško vodstvo ne vidi drugega izhoda. Obotavljala pa bi se — ali pa verjetno sploh ne bi šla — če bi jo skušal prisiliti k temu kak Goldwater s svojo izzivalno in avanturistično politiko.

Ta razkol bi imel negativne posledice že v mirnem času: demokratične zaveznice bi se odmikale od Goldwaterjeve Amerike in s tem bi bila enotnost zahodnega sveta v odnosu do komunističnega bloka oslABLJENA. Hlad bi bil zavladal med Ameriko in Veliko Britanijo, Francija bi verjetno sploh zapustila atlantsko zavezništvo, Nemčija pod Erhardom bi se zelo pomišljala slediti Goldwaterju in v Italiji bi se nedvomno zelo okrepile protiatlantske težnje, to je tiste, ki skušajo speljati Italijo na pot nevtralnosti in do izstopa iz atlantskega zavezništva.

RAZOCARANI UPI REVANSISTOV

Goldwaterjeva zmaga bi bila pobudila tudi vsakovrstne nedemokratične, reakcionarne in avtoritativne težnje v drugih državah zahodnega sveta. Že zdaj se pogosto slišijo obtožbe, da Amerika vse prerada podpira razne diktature, ker varljivo vidi v njih elemente stabilnosti in moči; pod Goldwaterjem bi se to nedvomno še vse bolj nadaljevalo. Njegova zmaga bi bila dala novega zagona nedemokratičnim silam in zlasti tistim, ki upajo na kako »revanšo« po porazu v drugi svetovni vojni. To velja zlasti za Nemčijo, kjer pomeni Johnsonova zmaga hladno prho za neonacistične in revanšistične kroge, ker je odločilno preprečila njihov lahek vzpon.

Velika Johnsonova zmaga je vse to preprečila in zagotovila demokratičnemu svetu in zlasti Združenim državam nadaljnji uravnovešeni razvoj, stabilnost in zlasti — upamo — mir.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 8. novembra, ob: 8.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 9.30 Kinetična oddaja; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15: Oddaja za najmlajše: »Beli ki Moby Dick«, povest, ki jo je napisal Herman Melville. Prevod in dramatisacija Dušan Pertot. 1. del: »Ladja Pequod«, Igra RO, vodi Lojzka Lombar; 12.00 Slovenska nabožna pesem; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi. Urednika Mitja Volčič in Dušan Černe; 15.00 Znani pevci: Miranda Martino in Yves Montand; 15.45 Pevski zbori Fur'anije-Julijске krajine; Zbor »Arturo Zardini« iz Pontebbe, ki ga vodi Gino P'emonte, 16.00 Nov pesniški rod: »Milena Merlak-Detela«, pripravil Jože Peterlin; 18.00 Kino, večeraj in danes. Urednik Sergij Vesel; 20.30 Iz slovenske folklore: Lelja Rehar: »Mrtve s jednokrat uod smrte utanejuo«; 21.00 Vabilo na ples.

♦ PONEDELJEK, 9. novembra, ob: 11.45 Naš jukebox; 12.15 Iz slovenske folkore: Lelja Rehar: »Mrtve s jednokrat uod smrte ustanejuo«; 18.00 Znanstveni leksikon; 18.30 Naši mladi solisti; 19.15 Plošče za vas; 4. oddaja; 20.30 Alessandro Scarlatti: Zmarosnje časti, komična opera v treh dejanjih.

♦ TOREK, 10. novembra, ob: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Italijansčina po radiu: Spopolnjevalni tečaj: 1. lekcija — pripravil Janko Jež; 18.30 Sodobna italijanska glasba; 19.15 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 21.30 Slovenske novele 19. stoletja: Janez Trdina: »Janez Kleščar«; 21.55 Koncertisti naše dežele: Pianist Gobjmir Demšar.

♦ SREDA, 11. novembra, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Po dobe iz narave; 13.30 Prijetna srečanja, izbor motivov in izvajev; 18.00 Radijska univerza: Branko Pegan: Galileo Galilei: »Zgodovinski oris dobe«; 18.30 Skladatelji v očeh njihovih sodobnikov: »Richard Strauss«, pripravil Dušan Pertot; 19.15 Higiena in zdravje; pripravil dr. Rafko Dolhar; 20.30 Simfonični koncert orkestra gledališča Verdi. Vodi Franco Ferraris. Sodeluje pianistka Lilian Zafred. Na sporedu bodo skladbe Manentija, Zafreda in Kerstera.

♦ CETRTEK, 12. novembra, ob: 11.45: Rimski motivi; 12.15 v Trstu pred sto leti; 17.35 Iz albuma lahke glasbe, pripravila Susy Rim; 18.00 Italijansčina po radiu. Spopolnjevalni tečaj: 2. lekcija; 19.15 Širimo obzorja: Tradicionalne dejavnosti tržaškega gospodarstva: »Rafinerije mineralnih olj«, pripravil Aleš Lokar; 20.30 »Puran z leseno nožo«. Radjska igra po novesti Marca Lomona, za radio napisal Ugo Liberatore. Prevod Martin Jevnikar. Igra R.O., režira Stana Kopitar.

♦ PETEK, 13. novembra, ob: 11.45: Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Bilo je nekoč... Venec pravljic, pripovedk, legend: »Petelinov čudodelni kamen«, pripravil Jurij Štama; 18.30 Jugoslovanski solisti: Pianist Freddy Došek; Pavle Merku: Diversione in melodija op. 25; Phyllobolia; Primož Ramovš: Pentaktasis; Toma Prošev: Sest variacij »Intima«; 19.15 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti: Vinko Beličič: »Matija Cop«; 20.30: Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe, V odmoru (približno ob 21.30) Socialne vede.

♦ SOBOTA, 14. novembra, ob 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Okno v svet; 15.00 »Volan«, Oddaja za avtomobiliste; 15.30 »Hiša v parku«, detektivska zgodba v treh dejanjih, ki jo je napisal Giuseppe Romualdi, prevedel Mirko Javornik. Igra RO, režira Jože Peterlin; 17.20 Drugi Vatikanski koncil. Poročila in komentarji; 18.00 Tone Penko: Kraška flora: »Ruj«; 18.30 Glasbena oddaja za mladino, pripravil Dušan Jakomin; 19.15 Družinski obzorik. Urednik Ivan Theuerschuh; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Zbor »Kras«, ki ga vodi Pavla Komel; 21.00 Vabilo na ples; 22.00 Veliki tuji orkestri.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 8. novembra, nedelja: Bogomir, Bogo
- 9. novembra, ponedeljek: Nevenka, Orest
- 10. novembra, torek: Andrej, Golobica
- 11. novembra, sreda: Martin, Davorin
- 12. novembra, četrtek: Emil, Avrelj
- 13. novembra, petek: Stanislav, Nevenka
- 14. novembra, sobota: Borislava, Jozafat

Izdajatelj: »Novi list« d. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Kako je zmagal Johnson

Skoraj vse ankete so napovedovale Johnsonovo zmago, vendar je vladala zadnje dni v njegovem taboru nervoznost, ker niso mogli zatrdno računati na tiste, ki do zadnjega niso izjavili, kako bodo glasovali in kakršnih je bila približno ena četrtina. Volivni izid pa je prinesel Johnsonu naravnost senzacionalno, vsekakor pa rekordno zmago. Dobil je (potem ko so prešteli okrog 98% glasov — ostali so iz oddaljenih področij in od Američanov v tujini) 41.727.846 glasov, Goldwater pa 26.197.960. Tako je dobil Johnson večjo večino kot katerikoli predsednik kdaj prej.

V poslanski zbornici bodo imeli demokrati zdaj 293 poslancev, republikanci pa 138, v senatu pa bo 67 senatorjev demokratov in 33 republikancev.

Johnson je prejel čestitke k zmagi tudi od novih voditeljev v Moskvi. To vzbuja

Napad na Bien Hoa

V Južnem Vietnamu gre nekaj zelo narobe. Te dni se je celo zgodilo, da so komunistični gverilci napadli največje ameriško letalsko oporišče Bien Hoa in uničili s plastičnimi naboji več desetih ameriških bombnikov in helikopterjev. V prvem hipu so mislili, da so deževali na letališču bombe iz možnarjev, pozneje pa so ugotovili, da so streljali iz možnarjev le proti postojankam straž. V temi bi s samimi možnarji ne bili mogli uničiti toliko letal. Možnarji pa so bili postavljeni samo 900 metrov od letal in to znotraj letališča, medtem ko so plastične nabojne namestiti gverilci Vietkong direktno pod letala ali v bližini.

Škode je bilo okrog 10 milijonov dolarjev. Ameriška vlada je takoj poslala nova letala, a jasno je, da se bo morala odločiti, ali da pristane na nevtralizacijo Južnega Vietnam, kar bi pomenilo, da bi bil kmalu izgubljen, ali da Združene države same aktivno posežejo v boj. Vladne južnovietnamske čete so se tokrat izkazale še posebno neučinkovite, ker so one stražile letališče v Bien Hoa. Komunisti so se s tem napadom maščevali za napad na svoja pomorska oporišča v Tonkinskem zalivu.

LUKNJE V BERLINSKEM ZIDU

Zid, ki deli Berlin na dva dela, je po pametnem prizadevanju z obeh strani vendarle nekoliko popustil. Po dolgih pogajanjih je bil podpisan 24. septembra sporazum, da bodo smeli prebivalci iz zahodnega Berlina obiskati svojce v vzhodnem delu vlemesta, in sicer za vse svete, 16 dni za božič in novo leto in po dva tedna o veliki noči ter binškoštih v prihodnjem letu. Skozi »berlinski zid« je bilo odprtih pet prehodov, katerih se je že poslužilo nad en milijon zahodnih Berlinčanov.

Po posebnem dogovoru med Bonnomo in Pankowom so se odprli za vse svete tudi prehodi z vzhoda na zahod. Propustnice pa prejmejo samo vpokojeni moški v starosti nad 65 let in ženske nad 60 let, ki imajo svojce tostran železne zaveze. Računajo, da bo do konca leta smelo priti na obisk v zahodni Berlin nad 65 tisoč starih vpokojencev.

Mnogi bodo tudi ostali na zahodu, toda vzhodnonemška vlada s tem že računa, saj od njih kot upokojencev nima več gospodarskih koristi.

upanje, da se bo lahko nadaljeval dialog z njo in da bo morda privedel do kakega uspeha.

DOBRI GOSPODARSKI ODNOSI

Dne 9. novembra se bo začelo v Rimu zasedanje mešane jugoslovanske-italijanske komisije za blagovno izmenjavo med obema državama. V zvezi s to konferenco je imel jugoslovanski poslanik Vejevoda daljši razgovor z italijanskim trgovinskim ministrom Mattarello. Kakor kažejo podatki, bo presešla letošnja obojestranska blagovna izmenjava 300 milijonov dolarjev; to je za 180 milijonov več, kot pred štirimi leti.

Spričo ugodnih trgovinskih in kulturnih izmenjav med obema sosednima državama se čudno bere večerajšnji uvodnik v »Messaggero Veneto« pod naslovom »Udar na naši meji« (Colpo di mano alla nostra frontiera). In zakaj gre v skoro treh pikrih stolpcih? Za dvojezični napis na obmejnem prehodu pri Miljah, kjer je tablica z oznako »Državna meja — Confine di Stato«.

ZA ZBLIZANJE CERKVA

Od 1. do 15. novembra zborujejo na otoku Rodosu zastopniki vseh pravoslavnih verskih ločin. Ta III. vsepravoslavni cerkveni zbor je sklical carigradski patriarh Atenagoras I. Navzoči so tudi grški pravoslavci, ki se prvih dveh takih zborovanj niso udeležili.

Osrednje vprašanje na III. panortodoksnem zboru je, kako vzpostaviti vezi in razgovore z rimsko-katoliško Cerkvijo. Kot je znano, sta se papež Pavel VI. in patriarh Atenagoras I. že srečala v Plestini. Od tedaj je postala prav živa misel o zedinjenju Cerkva.

Sinodu na Rodosu je poslal papež Pavel VI. tople pozdrave z željo, da bi se uresničila edinost v miru. S tem je papež pokazal, kakšno važnost daje tudi zboru pravoslavnih patriarhov.

PREOBRAT V BOLIVIJI

Skoro že teden dni traja revolucija v južnoameriški republiki Boliviji. Najprej so se uprli proti avtokratični politiki predsednika Estenssora študentje v mestu Cochabambi. Kmalu so se jim pridružili tudi rudarji iz okraja Oruro. Razvili so se ostrí spopadi s policijo. Upor se je vedno bolj širil, čeprav je predsednik Paz Estenssoro govoril po radiu, da obvlada s svojimi četami položaj in da ima pri uporih svoje puste vmes nič manj kot — Češka republika. V začetku tedna se je javno postavil proti predsedniku njegov podpredsednik general Barrientos, ki je sestavil Ljudski revolucionarni odbor. Večino vojaških garnizij je potegnil za sabo. Pod tem pritiskom se je moral Estenssoro vdati in je v sredo ponoči javil po radiu, da odstopa.

NEODGOVORNA RETORIKA

(Nadaljevanje s 1. strani)

da ne more ozirati na takšne pozive, kakršne vsebuje Bartolijeva resolucija, saj bi v nasprotnem primeru zapravila vse sadove dela, ki jih je doslej s tolikim trdom dosegla v korist miroljubnega sožitja in prijateljskega sodelovanja v tem delu Evrope.

Zelo se samo čudimo (ali pa tudi ne), da ni taki družini, kakršna je bila v sredo zbrana v gledališču »Verdi«, odrekel svojega sodelovanja msgr. Santin.

Ogromna škoda zaradi povodnji v Zagrebu

Hrvaško in zlasti Zagreb so zadele pretekli teden katastrofalne povodnji. Poplavljeni so bili vsi nižji deli Zagreba. Voda je stala na ulicah tri metre in več na visoko. Ljudi so morali reševati tudi s helikopterji s streh. Zelo pa je primanjkovalo drugih reševalnih sredstev, zlasti čolnov. Na stotine ljudi je moralo prebiti noč na strehah. Pri tem jih je nekaj našlo tudi smrt, ker so se hiše podrle.

Narasla Sava je povzročila povodnji tudi v Slavoniji. Reke Sava, Drava, Savinja in Mura pa so poplaviše tudi nekaj nižinskih delov v Sloveniji.

Ob koncu tedna so objavili uradno poročilo v škodi, ki so jo povzročile povodnji. Poplavljenih je bilo v Zagrebu 45.000 stanovanj, čisto uničenih pa 10.000. V uničenih stanovanjih je živelo 150.000 ljudi. Škoda znaša 108 milijard dinarjev, v Istri nad tri milijarde, v okraju Varaždin pa pol drugo milijardo. Škoda na stanovanjih v Zagrebu znaša 67 milijard. Hudo pa je bilo poškodovano tudi vodovodno in električno omrežje, pa tudi ulice in mostovi. Ljudi so nastanili po šolah in drugih javnih

zgradbah, kjer pa ne bodo mogli dolgo ostati. Človeških žrtev je bilo nekaj deset, a točno število še ni znano.

Tudi v Sloveniji znaša škoda nekaj milijard, a človeških žrtev na srečo ni bilo.

Kot uradno izjavljajo, Hrvaška ne bo mogla sama nadoknaditi škode zaradi povodnjav.

—0—

STAVKA TRGOVCEV

Poleg stavke železničarjev, ki je napovedana v presledkih za prihodnji teden, je na vidiku še stavka trgovcev in javnih lokalov. Napovedujejo jo za dan 18. novembra; dokončno jo pa mora določiti vsaka pokrajinska zveza zase. Stavkati pa nameravajo zaradi davčnih preobremenitev in zaradi grozečih poviškov pri najemninah trgovskih javnih lokalov.

SMEH — POL ZDRAVJA

Smeh je pol zdravja — o tem je prepričan Amerikanec George Lewis, ki pripravlja prvi »svetovni kongres humorja«. Sestal naj bi se že letos v New Yorku. Lewis agitira zanj z obiski po vseh večjih evropskih mestih in širi »idejo humorja«. Pravi, da je odkritosrčen smeh najboljšo sredstvo proti sovraštvu in razprtiji, ki razkrajata ta sedanji svet.

Po vsem svetu išče ljudi, ki ljubijo humor in ga znajo tudi izraziti, da bi se zbrali na kongres, ki naj bi s smehom ozdravil svet.

Da bi mu le uspelo!

ZAČETEK OKRINITVE RADIA TRST A?

Te dni so bile — dozdevno iz razlogov varčevanja — delno skrčene ali odpravljene nekatere oddaje radia Trst A. Najprej so bile odpravljene nekatere dramatizirane in d uge govornjene oddaje (dramatizirana novela in Lovrečičeva humoristična oddaja), nato pa so prišla na vrsto tudi poročila. Sredi preteklega tedna je bil nenadno skrčen na polovico »Pregled svetovnega tiska«, ki so ga bra'i po radiu vsak dan po drugih opoldanskih poročilih in ki je bil ena najbolj aktualnih oddaj, ker je omogočil tudi izobrazencem, še bolj pa preprostim ljudem, razumeti in si tolmačiti svetovno dogajanje. Kot slišimo, pa so bila nekoliko skrajšana tudi poročila sama, v kolikor ni odvisno od urednikov, da jih z večjim osebnim naporom in požrtvovalnostjo spravijo na normalno dolžino. V zvezi s tem je izgubilo delo tudi nekaj nestalnih radijskih sodelavcev. Odpraviti ali skrajšati so mislili baje tudi nekatere druge oddaje

V slovenski javnosti se je pojavila bojazn, da pomeni to začetek okrnitve slovenske radijske postaje Trst A. Drugače si tudi ni mogoče razlagati dejstva, da so začeli okrnjevati prav najvažnejše oddaje, to je poročila.

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

Novice po svetu

Portugalska vlada je kritizirala nameravano papeževo potovanje na evharistični kongres v Indijo. Kot znano, je Indija zasedla portugalsko Goo. Portugalski katoliki pošiljajo protestna pisma vladi zaradi njenega nastopa proti papeževemu potovanju.

Italijo bo zajel prihodnje dni in tedne nov val stavk. Od 8. do 14. novembra bodo stavkali železničarji. Stavkali bodo komunistični in socialistični železničarji po trikrat na dan po pol drugo uro, s čimer bodo onemogočili skoro ves železniški promet. Vlada meni, da gre za »politično stavko«. Za 5. december pa je napovedana stavka poštnega osebja. Vlada je izjavila, da je v sedanjih razmerah absolutno nemogoče ustreči zahtevam železničarjev.

Ameriško zunanje ministrstvo je izjavilo, da je za zdaj nemogoče misliti na kak vrhunski sestanek s Pekingom.

Suslov je zagotovil Indiri Gandhi, indijski ministrici za informacije, ki je bila na obisku v Moskvi, da namestava sovjetska vlada nadaljevati svoje sodelovanje z Indijo.

Felice Ippolito, bivši glavni tajnik CNEN-a (Nacionalnega odbora za jedrsko energijo) je bil obsojen zaradi poneverb na 11 let ječe. Obsojeni so bili tudi soobtoženci razen treh.

V Saudski Arabiji so odstavili starega kralja Ibn Sauda. Novi kralj je njegov brat Feisal.

Papež bo 23. maja p. l. obiskal Milan, kjer je bil škof. Posvetil bo dvanajst cerkva.

Dobrota je sirota

To bridko resnico sta spoznala na svoji koži zakonca Johnson iz New Yorka.

Oče Douglas je pobiral odpadke lesa in železja po mestnih stavbiščih. S starim tovarnjakom je vsako jutro na vse zgodaj obredel predmestja in je nabral toliko odpadkov, da je revno preživljal ženo in tri otroke, ki hodijo še v šolo. Tegobe družinskega življenja Johnsonovih je povečala še njih polt — so namreč črnskega rodu. Kljub koži pa poštenjaki vseskozi, kakor kaže ta primer.

Na oglu 7. ulice in drevoreda Serrano so dokončavali veliko palačo. Oče Douglas je menil proti ženi, da se bo dobilo tam precej odvrženega blaga, ki bo morda šlo v izkupiček. »Pridi, Helenca, z menoj,« je rekel ženi, »morda mi prineseš srečo.« Brž sta odpravila otroke v šolo in se odpeljala. Imela sta pa smolo, ker ni bilo stavbenika na gradbišču in sta se potrta vozila proti svoji predmestni bajti. »Pazi,« dregne žena svojega moža, »tamle leži kamen, da ne butneš vanj.«

Johnson izstopi, dvigne velik ovoj, ki ni bil kamen, in ga vrže brez misli na tovarnjak. Na dvorišču razkladata tistih par ostankov, kar vzklikne Helena: »Glej, glej, kaj je napisano na ovoju.« Mož bere: »Federal Reserve Bank — 240.000 dolarjev.« Skoro preplašena pokličeta soseda Taylora, ki je služil kot policist, in ga vprašata, komu naj vrneta velikansko najdbo, skoro 150 milijonov lir. Po skupnem posvetu pokličejo FBI, ki brž prituli s kamionom mož. Načelnik policije pohvali Johnsona, ki je tako hitro obvestil policijo.

»Kaj sem pa hotel, saj denar ni moj,« odvrne ta kot samo po sebi umevno.

Se isti večer so se v stanovanju Johnsonovih drenjali reporterji, fotografi in radovedneži, ki so zakonca venomer nadlegovali z vprašanji, čemu nista denar prikrila, ali pričakujeta plačila ali se ču'a kot junaka. Osem dni je trajal ta živ-zav po hiši, da ni mogla družina ne kuhati ne spati.

Se huje je bilo, ko jima je banka izplačala nagrado 11 tisoč dolarjev. Agenti vseh mogočih hiš so si kar podajali kljuko in ponujali hladilnike, televizorije, pralnice in podobno. Prihaja'la so pa tudi takale pisma: »Idijot! Tako vsoto si vrnil! Vzemi, tepec, vrv in se obesi, ker ne znaš živeti.« Ko je Johnson iskal delo, so ga zavračali, češ da ni življenjsko sposoben. V šoli so otroke dražili, da so sinovi bebecv, ki zavračajo bogastvo. Če'o šipe so razbijali na njih hišici in se rogali, ker so Johnsonovi tako — neumno pošteni. Družina se je morala preseliti v drugi mestni okraj, samo da ima mir pred ljudmi, ki jih preganjajo zaradi — poštenosti.

Končno so pa začela prihajati tudi pohvalna pisma. Sam pokojni predsednik Kennedy je pisal Johnsonu: »Slišal sem o vaši poštenosti, pa tudi o mnogih nevšečnostih in zavisti, katere ste morali zaradi nje pretrpeti. Vaš pogum, vašo vestnost in poštenje, naj bi vsi posnemali.«

Družina je ponosna na to pismo. Johnson in njegova žena pa še vedno pravita, da je bilo njuno dejanje samo po sebi umevno. Ta zavest je njuno najlepše plačilo.

S Tržaškega

Razprava o gospodarskem načrtovanju

Slovenski svetovalec o gospodarskih problemih dežele

V deželni svet se je prejšnji teden zaključila razprava o dokumentu, ki ga je v zvezi z gospodarskim programiranjem pripravil deželni odbor. Dokument so izročili osrednji vladi s prošnjo, naj pri sestavljanju gospodarskega načrta upošteva njegovo vsebino.

K besedi se je oglašil tudi slovenski svetovalec dr. Škerk, ki je v daljšem govoru izčrpno obrazložil več vprašanj, ki zanimajo zlasti Slovence.

Ko je govoril o vlogi tržaškega pristanišča, je ugotovil, da italijanska vlada ni smatrala za potrebno izvesti tistih določb, ki jih v zvezi s pristaniščem predvideva mirovna pogodba in ki jih vsebuje tudi 5. člen londonskega sporazuma. Nujno je zato potrebno — je nadaljeval slovenski svetovalec — da se korenito spremenijo dosežanja stališča in da se z ustreznimi ukrepi omogoči gospodarsko udejstvovanje vsakomur, kdor kaže za to zanimanje.

Dr. Škerk je dalje omenil povečanje trgovinske izmenjave in razvoj industrijske kooperacije s sosedno Jugoslavijo in Avstrijo, kar je treba podpreti, saj obstajajo možnosti za še večjo izmenjavo blaga in uslug, zlasti s Slovenijo. Govornik je tudi omenil, da bi bilo treba razširiti področje, za katero veljajo predpisi videmskega sporazuma o maloobsejnim prometu, saj to zahtevajo koristi obmejne prebivalstva.

Investicije tujega kapitala otežkočene

Dokument, ki ga je pripravil odbor, se zavzema, da bi v deželi omogočili čimvečje investicije tujega kapitala. V tej zvezi dokument navaja vrsto ukrepov, ki bi bili potrebni, da se v deželo privabi čimveč tujega kapitala.

Slovenski svetovalec pa je pri tem pripomnil, da je treba, kar zadeva Tržaško, predvsem razveljaviti vrsto predpisov, ki otežkočajo in dejansko onemogočajo, da bi tuj kapital prišel na tukajšnje ozemlje. Tako je še v veljavi ukaz št. 104 bivše ZVU z dne 23. maja 1950, po katerem je vsaka nalozba tujega kapitala takorekoč odvisna od dobre volje funkcionarja notranjega ministrstva, ki odloča po strogo političnih kriterijih, zaradi česar so mnoge tuje ustanove zapustile Trst, potem ko niso mogle premagati vseh številnih birokratskih ovir. Omenjeni ukaz pa je postal še strožji s popravki generalnega komisarja (glej njegove odloke št. 116 z dne 21. 4. 1956, št. 294 z dne 21. 8. 1956 in 21. 9. 1956). Če bi se tuj državljani, ki nima stalnega bivališča v Trstu, hoteli strogo držati predpisov, bi ne mogli kupiti niti kolesa brez birokratskega dovoljenja — je pripomnil dr. Škerk.

Za slovensko kmetijsko šolo

V zvezi z vprašanjem kmetijstva je slovenski svetovalec omenil željo in zahtevo našega prebivalstva, naj se ustanovi kmetijska šola s slovenskim učnim jezikom, kot nam je bila že obljubljena.

Proti raznarodovanju Štandreža in Sovodenj

Dokument posveča, kot je razumljivo, veliko pozornost bodočemu industrijskemu razvoju dežele. Kar zadeva področja, na katerih bi morali nastati novi industrijski kompleksi, je dr. Škerk zahteval, naj se iz načrta izključi področje Štandreža in Sovodenj. Na tem področju je namreč zelo razvito vrtnarstvo, ki ga ne smemo uničiti; lastniki zemljišč so v veliki večini Slovenci, zato bi industrializacija pomenila hkrati tudi raznarodovanje.

Kar zadeva urbanizacijo, je slovenski svetovalec poudaril, naj se prej izkoristijo vse možnosti v mestnem središču, šele nato naj se prične graditi ljudska stanovanja v predmestjih.

Za ustanovitev stolice slovenskega jezika

V zadnjem delu svoje intervencije je dr. Škerk obravnaval vprašanje tržaškega vseučilišča, ki ga je treba tako izpopolniti ter razširiti, da bo dejansko kos svoji »evropski« nalogi, kot je poudarjeno v odborovem dokumentu. Slovenski svetovalec se je strinjal, da je treba čimprej ustanoviti

ZAVEDNIM SLOVENCEM IN SLOVENKAM!

Svet Slovenske skupnosti se obrača na vse zavedne Slovence in Slovenke s prošnjo, da bi po svojih močeh prispevali v sklad za sedanje pokrajinske in občinske volitve. Denarne prispevke lahko vsakdo pošlje po poštni položnici na tekoči račun: Trst — Skupna slovenska lista — št. 11/1894 ali pa ga osebno izroči v uradu Slovenske skupnosti v Trstu, ulica Machiavelli 22/II., vsak delavnik od 10. do 12. in od 17. do 19. ure.

medicinsko fakulteto in poskrbeti prostore filozofski ter filološki fakulteti. Obžaloval pa je, da ni v dokumentu omenjeno vprašanje ustanovitve stolice za slovenski jezik in književnost, kar je naravnost nujno, če hočemo, da bo tržaška univerza mogla dejansko izvrševati nalogo zblizovanja med narodi ter vzgojiti bodoče profesorje slovenščine na slovenskih srednjih šolah v Trstu.

Čudno se sliši, vendar je res, da je bila lani na padovanski univerzi ustanovljena stolica za slovenski jezik, da obstajajo lektorati za slovenščino na univerzah v Rimu, Milanu in Firencah, tržaška univerza pa ima le fakultativen tečaj slovenščine, ki ga vodi profesor, kateri le površno obvlada naš jezik.

O tem vprašanju je bilo govora leta 1961 na seji komisije za zunanje zadeve, ki deluje v okviru poslanske zbornice. Ta komisija je ustanovitev stolice za slovenski jezik priporočila, povoljno mnenje pa je izrazil tudi bivši sektor tržaške univerze prof. Udna. Slovenski svetovalec je svoj govor zaključil s pozivom, naj deželni odbor posreduje pri vladi v Rimu, da se iznesena vprašanja pravilno in čimprej rešijo.

TISKOVNA KONFERENCA SLOV. GLEDALIŠČA

Vodstvo Slovenskega gledališča je v četrtek, 5. t. m., sklicalo tiskovno konferenco, na kateri so prevnatelj prof. Ravbar, tajnik Benedetič in umetniški vodja prof. Tavčar podrobno seznanili časnikarje o letošnji gledališki sezoni. Repertoar obsega skupno 10 premierskih del. Prva krstna predstava bo v soboto v Gorici. Prva premiera v Trstu bo združena s slavnostnim odprtjem Kulturnega doma v ul. Petronio. Predvidena je za 4. december.

O letošnji gledališki sezoni bomo še poročali.

ITALIJANŠČINA PO RADIU

10. novembra bo radijska postaja Trst A začela oddajati spopolnjevalni tečaj »Italijanščine po radiu«. Vsak teden bosta na sporedu po dve lekciji in sicer vsak torek in četrtek ob 18.00. Za spremljanje tečaja je založniško podjetje Italijanske Radiotelevizije »ERI« izdalo poseben učbenik, ki ga je napisal avtor tečaja prof. dr. Janko Jež in je v prodaji v tržaških in goriških knjigarnah. Lekcije letošnjega spopolnjevalnega tečaja so objavljene v II. delu učbenika.

Posebej opozarjamo, da ima radijska postaja na razpolago tudi omejeno število darilnih izvodov učbenika, ki so namenjeni tistim poslušavcem, kateri bodo pravočasno sporočili, da bi se radi poslužili te ugodnosti. Zadostuje navadna dopisnica, s katero sporočite svojo željo in svoj točen naslov na RAI — Radiotelevisione Italiana, RADIO TRST A, TrstD, Ulica Fabio Severo št. 7.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V TOREK, 10. t. m., OB 20.30 IN

V SREDO, 11. t. m., OB 20.30

V Prosvetni dvorani na Opčinah

Angelo Beolco - Ruzante

LA MOSCHETA

Beneška Slovenija

Cenebola:

ZA CERKEV IN CESTO

Po večini naših vasi se nahajajo v slabem stanju ne samo ceste, ampak tudi marsikatera cerkev. Od vojne niso bile prizadete, po večini so pa že tako stare, da se stene krusijo in strehe puščajo. Tako je tudi pri nas. Dolgo časa ni kazalo, da bi se odkod dobil potreben denar za popravila. Po dolgih prošnjah se je pa le zganilo ministrstvo za javna dela in je nakazalo en milijon lir. S tem denarjem se bo nabavil potreben material, da se bodo mogla dela vsaj pričeti. Potrebne pa so še drugačne vsote, da bo cerkev res popravljena, kot se spodobi za hišo božjo.

Razpisan je bil tudi natečaj za novo cesto, ki bo vezala Cenebolo s Fojdo. Dela je prevzelo podjetje Protto iz Vidma, ki ima v svojih rokah večino cest po naših občinah. Gradnja nove ceste je preračunana na sto milijonov lir.

Trbiž:

NI BOLNISNICE

Spričo številnih nesreč na pontebški cesti se vsi prebivalci Kanalske doline in oni od Pontebe do Humina upravičeno sprašujejo, ali je res mogoče, da nima tako obsežen okraj niti ene bolnišnice? Od Bele peči in Kokova morajo prevažati bolnike tudi v najslabšem vremenu v oddaljeni Humin. Koliko jih je spotoma že umrlo. Nujna je potreba, da se zgradi v Trbižu

Rupa:

OB VSEH SVETIH

Letošnje »valhte« smo obhajali malo bolj slovesno kot po navadi. Na grobovih naših rajnih je zapel domači cerkveni zbor nekaj žalostink pod vodstvom pevovodje Zdravka Klanjščka. V nedeljo popoldne ob dveh so se zbrali pevci najprej na pokopališču na Peči. Prisotne obiskovavce grobov je kar ganila pretresujoča »Vigred se povrne...« Ob štirih se je pa pevski zbor oddolžil spominu rajnih na domačem pokopališču v Rupi. Zapel je zelo ubrano žalostinko »Jaz sem vstajenje...«

Grobovi so bili lepo okrašeni, grobišče očiščeno. Vendar pa je nekaj le z bodic v oči pazljivega obiskovalca. Zid okrog pokopališča je v zelo slabem stanju. Na več mestih se kruši in podira, korci so razbiti. Vaščani bi bili občini prav hvaležni, če bi vsaj prihodnje leto poskrbela, da se zid popravi.

Standrež:

ZA OBRAMBO NASE ZEMLJE

Nevarni sklep goriškega občinskega sveta, ki zasega na podlagi zakona kar 167 zemljišč za gradnjo in urbanistične načrte, je globoko pretresel naše kmetovalce. V Standrežu predvideva omenjeni načrt razlastitev nad 30 hektarjev plodne zemlje, ki jo obdelujejo kot specializirano vrtnarstvo. Prizadetih je nad 240 družin neposrednih obdelovalcev, ki so vložili v svojo zemljo stoletni trud. Po tolikih letih skrbnega obdelovanja naj bi bili zdaj prisiljeni po načrtu nekih urbanistov iz Rima zapustiti svojo zemljo in se vdinjati za težake.

Prizadeti kmetovalci so sestavili poseben odbor za obrambo svojih pravic. Pozval je vse družine, katerim grozi razlastitev, naj podpišejo odločen ugovor proti nameram goriške občine. Odbor je na svojem zboro-

vanju ugotovil, da bo raz'astitev prizadela ne samo lastnike, ampak tudi odjemalce štandreške vrtnine in zelenjave.

Zbral se je na posvet tudi odbor mladinskih skupin neposrednih obdelovalcev, ki odločno obsoja razlastitev najboljše zemlje v občini in svetuje predlagalcem urbanističnega načrta, naj vzamejo v poštev nep'odna zemljišča, katerih v goriških predmestjih ne manjka.

Za načrtom se prav gotovo skriva tudi napad na slovensko zemljo in na njeno etnično sliko, kakor smo že zadajič poudarili. Zato pričakujemo, da bodo vsi zastopniki naše slovenske skupnosti in vseh organizacij odločno nastopili proti razlastitvi naše zemlje in proti socialnemu upropoščenju naših ljudi.

Počgora:

ODPUSTI Z DELA

Prav za praznike se je zgodilo, kar je marsikatera družina v trepetu pričakovala, namreč odpust z dela v podgorskih tovarnah. Nad štiristo uslužbencev bo stalo čez zimo križem rok. Z dela je odslovilo tovarniško vodstvo predvsem delavke iz tkalskih oddelkov, medtem ko je predilniški oddelek manj prizadet. Vodstvo tovarne namreč trdi, da se dnevno stke dvanajst tisoč kg tkanin več kot pa jih je mogoče spraviti na trg; kriza je pa splošen pojav v vseh italijanskih tkalnicah. Togniellova podjetja so v svojih tovarnah okrog Milana že prejšnje leto odpuščali delavstvo. V Podgori in Ronkah pa šele zdaj; to pa zato, ker so morali dosti višje plačevati delavsko moč tam kot pri nas. Če je imela delavka v predilnicah okrog Milana povprečno po 50 tisoč na mesec, je imela pri nas le okrog 30 tisoč.

Opozoriti na moramo javnost tudi na nepravilen način pri izbiranju, kateri delavci in delavke, naj se odslovijo. Znani so slučajji, da ta in oni prinese na urad v tovarno občinsko potrdilo, da ničesar ne poseduje in ostane na delu. V resnici pa je kje v Furlaniji spolvinar, ima celo kak bar, seveda prepisan na drugo ime. Mnogi domačini pa, ki imajo na svoje ime pol podrto hišo in plaz zemlje za peteršilj, so zaznamovani kot posestniki in prvi zletijo z dela. Mnogi sindikalni priganjači k takim »lega'nim, a nemoralnim slučajem kar molče.

V farni cerkvi se požrtvovalni gospod župnik precej trudi, da bi postala hiša božja res dostojna in za vernike vabljliva. Poleg modernih orgel se nam obeta v cerkvi tudi top'ota. V načrtu so moderni ogrevalniki, kot jih imajo skoro vse cerkve v goriški okolici, samo podgorska še ne. Posebno za starejše ljudi, pa tudi za otroke je nujno potrebno, da je tudi v cerkvi toplo.

POMANJKLJIVI BOLNIŠNICI

Deželni odbornik za zdravstvo, dr. Nardini, je obiskal v soboto bolnišnico za živčne bolezni in splošno bolnico. Skupno z vodstvenim osebami je ugotovil nekatere pomanjkljivosti. Predvsem manjka oddelki za preventivno zdravljenje z mrežo pedeljskih središč za živčno higieno.

Doktor Nardini si je natančno ogledal tudi splošno bolnišnico. Kljub precejšnjemu obsegu bo pa kmalu premajhna za vse

Iz Goriške

potrebe, ker prihajajo tja tudi bolniki iz sosednih pokrajin. Prav posebno se čuti pomanjkanje oddelka za kronične bolezni. Načrt za novo poslopje poleg sedanjega osrednjega je že izgotovljen. Manjkajo pa sredstva, kar je glavno. Vprašanje je, če jih bo mogla najti nova deželna uprava.

STMAVER

V jesenskih in zimskih dneh so Goričani večkrat z zavistjo ozirajo na sončno lego Štmavra pod zavetnim Sabotinom. Vse drugače pa mislijo, če pridejo do nas. Domačini, ki moramo vsak dan po opravkih v mesto, ugotavljamo, da tako razritih cest, pravzaprav kolovozov, ni nikjer v goriški pokrajini. Zadnji nalivi so zopet pokazali, koliko zaleže tisto posipanje štmavrske glavne ceste z gramozom po klancu iz Zlodjeve luknje na Znarišče. Saj ni več mogoče z nobenim vozom po njej. Pa jo še zmerjajo z imenom »Cesta vina in češenj«. Po starem smo imeeli po njej vsaj povprečne jarke ali »profile«, da je voda odtekla; zdaj pa še teh ni več.

Menda samo za malo tolažbe so začeli popravljati brv pri m'inu ob Pevnici. Za splošni promet prav gotovo ne bo mogla priti v poštev.

Doberdob:

NAFTO ISCEJO

Nekateri naši vaščani so kar veseli, da vrta uradna geološka skupina naša t'a in išče zaloge dragocene nafte. Z vrtnami so začeli na odseku med Doberdobom in Poljanami. Doslej pa še nismo videli pravih uspehov. Dvomimo, da bi na kraških tleh ir. še na planoti odkrili »ežišča nafte, ki se po navadi nahajajo le na dnu nekdanjih morskkih zalivov.

Sliša'i smo tudi o vrtnanjih pri Gabrijah. Tam so pod zemeljsko površino našli le obširno vodno kadunjo. Najbrže je ta ostanek nekdanjega jezera, katerega omenjajo zgodovinarji že iz 6. stoletja, in ki se je razteza'o od Renč do Rubii. Bojimo se, da bodo tudi pri nas našli vodo namesto nafte. Za Kras bo tudi to dobro.

ŽIVAHNO DELOVANJE SPD

Eno zadnjih nedelj je priredilo Slovensko planinsko društvo v Gorjci ce'odnevni družinski izlet v Umag. Kljub slabemu vremenu so izletniki avtobus kar natrpa'i. Ko so prišli do morja se je pa lepo zjasnilo. Udeleženci so videli, kako so istrski potoki poplavlili širna polja in je visoka morska p'ima kar odrezala Izolo od sveta. Južno od Sečovelj so se kar čudili, da je avtobus k'lezel preko mostiča, ki je komaj požiral ka'ne valove. Kljub majhni zamudi je pa požrtvovalni vodja izleta Karlo Kumar vse tako točno uredil, da so bi'i vsi udeleženci izredno zadovoljni. Pot do Gorice je bila kar prekratka, ker jih je znani šaljivec iz Podgore take razčira', da se izletniki niso niti zavedli, kdaj so na bl'ku.

V nedeljo 15. novembra pa bo SPD priredi'o zabavno Martinovanje na Lokvah.

POROKA

V soboto sta se poročila gospodična Majda Sfiligoj, hči odvetnika Sfiligoja, in dr. Miro Koršič, sin goriškega stavbenika Koršiča. Poročni obred je opravil msgr. Močnik v cerkvi v Jazbinah. Veliko število gostov je bilo povabljenih na ženitnino v restavracijo na Mirenski cesti. Novoporočencema želimo dosti sreče v novem stanu!

- Hanalska dolina

moderna bolnišnica, - še prej kot kak' turistični objekti. Upamo, da se bodo naši deželni poslanci zavzeli za to veljavno vprašanje.

Op. uredništva: Zvedeli smo, da je naš deželni poslanec dr. Škerk že preučil zadevo in se obrnil na pristojna mesta.

Prapotno:

CESTE IN PREHODI

V dolini Idrijce so že skoro vse vasi povezane med seboj z več ali manj dobrimi cestami. Med vasicama Košoni in Prapotiščem, ki spadata pod našo občino, pa ni bilo do zadnjega časa nobenih dobrih poti. Ljudje so morali hoditi in prenašati tovore le po strmih stezah. Koliko truda in nevarnosti je to stalo! Končno so pa tudi vaščani obeh zase'kov dočakali potrebno cesto, ki je bila pred kratkim dograjena iz poračuna kmetijskega ministrstva. Novo odprta cesta je prikladna tudi za avtomobilski promet. Prva vozila, ki so prispela v vas, so predstavljala silno zanimivost zlasti za najstarejše vaščane, ki so bili že vajeni svoje samotarskega življenja v odročni domačiji.

Kmetije so že pospravili jesenske pridelke, tudi onkraj vode. Zato je oblast zaprla kmečki blok v Melini že 19. oktobra. Zdi se pa, da vendarle nekoliko prezgodaj, ker ima še ta in oni posestnik kaj sečnje preko meje.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ne prizna gnajvljenja človeka po človeku

Tibor Déry, veliki madžarski in veliki evropski pisatelj, obhaja te dni svojo sedemdesetletnico. »Počasi se zaključuje krog življenja, ki — v svoji bolečini vzorno — ponazorjuje tragično literarno zgodovino tega stoletja«, je zapisal ob tej priložnosti neki veliki evropski dnevnik v svoji kulturni prilogi. Potem nadaljuje: Težko bi pokazali zaplljivo vedrost, ton, ki bi bil primeren voščilu za rojstni dan, ker to v Déryjevem primeru skoraj ni mogoče; preostane nam le pozdrav, izraz zahvale človeku, ki je stal vse svoje življenje — brez laži in brez fraze — na strani žrtev, ki je vse življenje s presunljivo žalostjo ugotavljal, kako gnjavi človek človeka.

Kot sin vелеmeščanske, premožne hiše je postal v mladih letih komunist; to je postal iz nekakega upora iz usmiljenja, porojenega iz sramu zaradi osebnih ugodnosti in predprav. Izvajal je posledice na zaraslih poteh tega stoletja in edelbridki kruh preganjanj, emigrantov in jetnikov. Spoznal je od znotraj Horthyjeve in Kadarjeve zapore. Po oktobrski revoluciji na Madžarskem leta 1956 so ga obsodili zaradi »težkih prestopkov proti državi« na devet let ječe. A po treh letih so ga pomilostili in po nadaljnjih treh letih so ukiniteli prepoved za objavljanje njegovih del — zdaj se zdi, da je nastopilo nekako premirje med pisateljem in oblastjo.

Svoboda, ki jo ima Déry v mislih, ni v nobenem programu. To je svoboda za dobroto, odlo-

čitev za ljubezen — torej globoko krščansko jedro v delu tega socialnega revolucionarja. Kdo se more čuditi, da leži nad to postavo v njeni občutljivi celovitosti patos zemeljske zamanskosti; ta pozicija je nevzdržna in vendar je ne zapusti: ne prizna gnajvljenja človeka po človeku.

Déryju, pesniku, je dal neki Bog povedati, kaj trpi, bolje: kaj drugi trpijo, in tako je vzrastlo iz prvotne potrebe najti formulacijo, dokončno formulo za vesoljsko globoko, ponižno in zmagoslavno ljubezen do človeka in njegove bolečine, eno največjih pisateljskih del stoletja. Že nekaj let izhajajo Déryjeva dela v tujih prevodih, n. pr. povest »Niki ali zgodba nekega psa«, ob pomembni zborniki novel »Portugalska kraljevska hiša« in »Računanje in druge povesti«, pa tudi obsežni, že v tridesetih letih napisani roman »Nedopolnjeni stavek«.

Pisateljska sila tega poetično osvetljenega realizma je visokovredna Déryjeva dela so povezana s sodobnim dogajanjem, z madžarsko vsakdanjostjo, z madžarsko usodo; bodoči zgodovinarji bodo lahko razbrali posamezna obdobja trpljenja in življenja tega naroda v zadnjih treh desetletjih kar najnataneje iz dela tega pisatelja. Toda to je bistvo vse umetnosti, da se — globoko zakoreninjena v čas — istočasno dviga iz njega, iz njegovih znamenj in likov in prestavlja resničnost v tisto »temeljno resničnost«, o kateri govori Goethe. Tudi tu pisateljeva umetnost razširja omejeno tematiko v starodavno pesem o življenju in smrti, ljubezni in izdajstvu, trpljenju in upanju. Najboljša dela Tiborja Déryja so velike enačbe o človekovi usodi na tem svetu, ki je — nihajoč med omahovanjem in upanjem — tako zelo potreben odrešitve.

Koliko pretresljivejše je pisateljsko delo Tiborja Déryja, ki vidi predvsem človeka in njegovo trpljenje, kakor delo J. P. Sartra, ki ceni samo ideje in vidi človeka samo v toliko, kolikor je nosilec idej. Švedska akademija znanosti in umetnosti bi bila boljše storila, ko bi ne bila prezrla 70-letnice velikega madžarskega pisatelja, ki se je vse življenje boril proti krivicam in napisal vsako svojo vrstico iz trpljenja, rače kot da meče Nobelovo nagrado za previdnim in diplomatskim snobom iz Pariza, ki pozna trpljenje samo teoretično.

TEORIJA IN PRAKSA...

Venezuelska vlada je ostro odgovorila na izjave francoskega Nobelovega nagrajence za literaturo Jeana Paula Sartra, s katerimi je izrazil svoje simpatije za venezuelske upornike. Ponudila je Sartru diplomatski vizum z zagotovljenim imuniteto za potovanje v Venezuelo, kjer se lahko pridruži venezuelskim upornikom, da jih bo bližje spoznal.

Ravnatelj venezuelske informacijske službe Simon Alberto Consalvi je dejal, da je Sartre prav tako slabo poučen o Južni Ameriki kot tisti francoski časnikar, ki je spremljal predsednika De Gaulle na nedavnem potovanju po Južni Ameriki in ki je poročal, da leži Caracas ob ustju Amazonke.

Ni znano, če bo Sartre sprejel ponudbo. Rajši bo verjetno ostal pri teoriji...

SVETOVNI RADIJSKI TEDEN V ODDAJAH RADIA TRST A

Vse radijske postaje posvečajo vsako leto po en teden del svojih sporedov oddajam, ki naj prispevajo k večjemu medsebojnemu spoznavanju in bratstvu raznih narodov in kultur ter obenem podčrtajo veliko poslanstvo, ki ga opravlja na tem področju prav radio. To je »Svetovni radijski teden«, ki bo letos od 8. do 14. novembra 1964.

Tudi slovenska radijska postaja Trst A ima v tem okviru prihodnji teden na sporedu n'z zanimivih oddaj: od nedelje do sobote se bodo okrog 17.20 vrstile oddaje *izvenevropske folk'orne glasbe*; od ponedeljka do sobote so ob 19.00 v programu oddaje malo znane *vzhodne klasične glasbe*; dve večerni oddaji (v nedeljo ob 22.30 in v torek ob 22.20) sta posvečeni prikazni *jazza v današnjem svetu*; oddajo *»Antična ljudska glasbila«* (četrtak ob 21.30) je pripravil jugoslovanski radio; oddajo *»Čudovita zgodba o skrivnostnem malem glaslu, ki preganja skrb«* (petek ob 22.15) pa je Italijansko radiotelevizijo pripravil Giorgio Nataletti. Glasbo danes že redkih instrumentov, s katerimi so igrali in ponekod še igrajo po cestah in ulicah, pa bomo lahko poslušali v ponedeljek ob 22.10.

Bravce opozarjamo na našete posebnosti sporeda Radia Trst A v prihodnjem tednu.

BREZPOSELNOST MLADIH IZOBRAŽENCEV V ŠPANIJI

Nad 40 odstotkov vseh mladih akademskih izobražencev v Španiji je brezposelnih, nadaljnjih 25 odstotkov pa dela na zasilnih in pomožnih delavinskih mestih. Te številke so objavili te dni na kongresu uradnih študentskih organizacij na španskih univerzah, ki je bil v Madridu. Najbolj grenak je položaj filologov in mladih veterinarjev, od katerih po ugotovitvi študentskih organizacij kakih 85 odstotkov ne more dobiti namestitve in za katere je le malo možnosti za drugo delo. Pa tudi od mladih zdravnikov Španije je vsak peti brez dela, polovica jih pa dela na podrejenih pomožnih mestih, ki ne nudijo možnosti eksistence. Od pravnikov jih 35 odstotkov ne more najti zaposlitve, 45 odstotkov se pa mora zadovoljiti s slabimi plačanimi pomožnimi zaposlitvami.

Španske študentske organizacije zahtevajo od države drastične ukrepe za odpravo tega nevzdržnega stanja. V glavnem zahtevajo omejitve dvojnih in večkratnih poklicnih zaposlitev, saj ima danes ena sama oseba pogosto ne le troje, ampak tudi 4 in 5 uradnih položajev. To kopičenje služb je v zadnjem času zavzelo tak obseg, da zapira možnost napredovanja akademskemu naraščanju.

V Madridu je na primer število notarjev enako kot pred 20 leti, ko Madrid še ni bil tako industrijsko mesto, kot je danes. Pričakujejo, da bo vlada izvedla korenito uradniško reformo, sicer si bo odtujila akademski naraščaj ali ga bo pa prisilila v emigracijo, kar bi bilo nevarno za bodočnost Španije.

NOV SLOVENSKI FILM

V Sloveniji predvajajo novi slovenski film »Nejoči, Peter«. Gre za nekako komedijo med takimi imenovanimi partizanskimi filmi, ali bolje rečeno, za film, ki mu služi partizanska tematika samo za izgovor, da lahko prikaže prikupno zgodbo iz vojnega časa. Film prikazuje namreč akcijo dveh diverzantov, ki sicer sanjata o drznih akcijah in slavi, naložijo pa jima dolžnost, da odpeljeta tri otroke na osvobodeno ozemlje. Otroci jima povzročajo obilo skrbi in zabave, jima nagajajo in ju plašijo s svojo nepremišljenostjo, vendar pa se vse srečno konča.

Kot pravijo kritiki, je film fotografsko različno uspel in tudi zgodba je prijetna, igralci pa zelo dobri z otroki vred, zlasti z malim Bogdanom Lubejem, ki igra v filmu vlogo malega Petra. Toda uradna kritika ni bogve kako zadovoljna s filmom in mu očita sentimentalnost in ideološko medlost. Takega mnenja so zlasti kritiki zagrebških in beograjskih listov in revij.

Raziskovanje keltske dediščine v Sloveniji

Slovenski arheologi so objavili te dni v tisku poročila o prvem kolokviju o Keltih v Sloveniji, ki je bil pred kratkim v Mariboru. Poročila so zanimiva, ker je bil to prvi znanstveni sestanek o preučevanju keltskega obdobja slovenske zgodovine, katero so doslej slovenski arheologi in zgodovinarji iz raznih in ne vedno znanstvenih razlogov zanemarjali, kljub temu, da je keltstvo pustilo zelo močne, čeprav še ne raziskane poteze v slovenskem značaju in kulturi. Njihova pozornost je bila obrnjena samo v rimsko obdobje in pa v čas po naselitvi Slovencev na današnjem ozemlju. Eno izmed teh poročil o kolokviju, objavljeno v ljubljanskem »Delu«, pravi med drugim:

»... S tem kolokvijem smo pričeli — o'j podpora sklada za nospesevanje kulturnih dejavnosti — novo zvrst znanstvene dejavnosti v okviru našega malega kolektiva, ki šteje dobrih 30 članov (mišljena je slovenska sekcija Arheološkega društva). Poglavitna je ugotovitev, da je kolokvij kot skupinska oblika preučevanja tematsko in materialno zaokroženega poglavja iz preteklosti slovenskih krajev v celoti uspel. 25 referatov in 5 še pozneje pripravljenih sestankov dokazuje znanstveno prizadetost članov in željo, da po svojih močeh pomagajo osvetliti številne probleme. Čeprav so bili referati sestavljeni po individualnih kriterijih... so vnesli v doslej precej slabo proučeno spomeniško gradivo te dobe številne nove poglede.

Skrbno sestavljeni glavni referati so podali na prvi dopoldanski seji prerez keltske dediščine v luči sodobnih spoznanj. Korektore glede na dosežanje pojmovanje so segale tako na področja kronologije, kakor tudi na vrednotenje materialne zapuščine in drugih virov za umevanje keltskih starožitnosti. Koreferati so osvetlili ostale probleme, poglobili dosežanje poznavanje in na osnovi pri-

Michelangelov kip »Pietà« bo ostal vseh šest mesecev zimskega odmora svetovne razstave v New Yorku v prostorih vaticanskega paviljona. Boje se namreč, da bi ga pri prevozih poškodovali. Računajo, da se je od začetka svetovne razstave ogledalo kip 18 milijonov ljudi.

dobljenih izsledkov izluščili zgodovinsko pomembne zaključke. Vrsta idej, izrednih ugotovitev in številna opozorila na probleme so tako številna, da bi o vsakem posebej težko govorili in bi presegli okvir te informacije. Verjetno bo lažje presojati pomen kolokvija in odgovoriti na številna znanstvena vprašanja, ko bo vse gradivo objavljeno v Arheološkem vestniku.

Na skrbno izpeljani ekskurziji, za katero so prispevali v Pokrajinskem muzeju v Mariboru izbrani vodič, smo se mogli seznaniti s spomeniki na terenu Slovenskih gor — nadaljuje poročevalec Petru v »Delu«. Tako smo po teoretičnem delu kolokvija videli tudi viře za naša dognanja o preteklosti naših krajev.

Slabost kolokvija je bil — če je to bila sploh slabost — ravno širok odziv, saj smo morali zaradi številnih referatov skrajšati čas razpravljanja in izmenjave mnenj. Če upoštevamo še to, da referati niso bili predhodno koordinirani ter v nekaterih primerih ne zadostno eksaktni, so toliko bolj dragocene večkrat skoraj enake zgodovinske ugotovitve, do katerih smo prišli po ločenih poteh. Sestav udeležencev na kolokviju — ki so bili izključno arheologi — je tudi razlog, da ni bilo kaj več govora o filoloških in numizmatičnih vprašanjih; delno je zamašil to vrzel profesor R. Katičič, ki je govoril o keltskih imenih v Sloveniji.

Kot znano, pa so v zadnjem času razni slovenski jezikoslovci, zlasti F. Bezljaj, posvetili pozornost tudi izredno številnim keltskim imenom v Sloveniji. Tako n. pr. imajo skoraj vse slovenske reke, vsa stara mesta in mnoge gore keltsko ime. Avstrijski raziskovalci pa so odkrili keltske ostanke celo med rodbinskimi imeni, n. pr. v okolici Celja.

GOSPODARSTVO

O pozni setvi ozimne pšenice

Ni nam sicer znano, a pravijo da obstoji staro navodilo: Če jeseni bogato teče mošt v sod, bo tisto jesen vsejana pšenica bogato obrodila. Kot nalašč letos za nas. Mošt je bogato priteklo in napolnil vse sode, torej bomo sejali mnogo ozimne pšenice, da bo dovolj kruha.

Slabo vreme v oktobru ni dovoljevalo sejati ozimne pšenice. Dež je preprečil oranje, zato je semenska pšenica še v zalogah in skednjih.

Vreme pa se še ni ustalilo in ne vemo, kako bo v bodoče. Gotovo ne bo vedno tako čemerno in bodo tudi lepi dnevi, ki bodo dovolili izvršiti jesensko setev.

V pričakovanju tistih lepih dni pa moramo imeti vse pripravljeno za takojšnjo setev, da nas lepo vreme ne zaloti nepripravljene: Semensko žito naj bo doma. Kdor je njivo za pšenico že pripravil, preoral in pognojil, jo bo moral še nekoliko pobranati s klinasto brano in vsejati pšenico s strojno sejalko. Kdor pa še ni ničesar pripravil za setev, naj čimprej napelje hlevskega gnoja na njivo. Poleg gnoja naj raztrosi kakšno mešano umetno gnojilo, v katerem bo malo dušika, obilo pa fosfora in kalija. Nato naj orje, pobrana in takoj poseje ter, če le mogoče tudi prevleče z valjarjem. Ne navajamo količin umetnih gnojil, ki so potrebne, ker naši kmetje že tako premalo gnojijo. Za take nagle setve ne smemo gnojiti z apnenim dušikom ali cianamidom (calciocianamide), ker to gnojilo ožge seme. Če pa smo to gnojilo spravili v zemljo kakšen teden pred setvijo, se ni treba več bati. Priporočljiva sorta? Za splošno setev je v naših krajih še vedno naj-

PORAST PERUTNINARSTVA

Pred prvo svetovno vojno in do leta 1925 je Italija izvažala jajca, piščance in perutnino. Notranja poraba perutnine je dosegala komaj 30% današnje ali letno 1.2 do 1.4 kg na prebivalca. V naslednjih letih je popolnoma prenehal izvoz, pač pa je začel naraščati uvoz in neposredno pred drugo svetovno vojno je poraba znašala 1.6 kg perutnine na osebo. Po vojni se je začela dvigati potrošnja vseh vrst mesa, perutnine pa še posebej. Leta 1954 je znašala potrošnja perutnine 2.7 kg na osebo, 6 let pozneje 3.7 kg, lansko leto pa 4.6 kg perutnine na osebo. Istočasno z dvigom potrošnje se je dvigala tudi domača proizvodnja, ki presega danes 2.5 milij. stotov perutninskega mesa. Od leta 1954 se je uvoz perutnine dvigal vse do leta 1959, potem pa je začel padati in danes izvoz krije uvoz. To pomeni, da Italija trenutno krije doma svoje potrebe po perutninskem mesu, kljub temu da je potrošnja močno narastla.

Isto je glede jajc. Svoječasni veliki uvoz je prenehal in perutninarji skoraj tožijo nad preveliko proizvodnjo jajc. Računajo, da znaša proizvodnja jajc letno v Italiji kakih 8 milijard kosov ali okrog 160 jajc na osebo. Poočajo, da je v Italiji 93 milij. kokoši jajčaric, od teh 35% v severni, 25% v srednji ter 40% v južni Italiji in na otokih.

bo'j primerna San Pastore, a seme naj bo izvirno.

Kakih 10 dni po izvršeni setvi bomo raztrosili vrh setve po 20 kg amonijevega solitra (nitrato ammonico) na površino ene furlanske njive ali po 5 kg na vsakih 1000 m². oKneč januarja ali v prvi polovici februarja bomo raztrosili še enako količino istega gnojila.

S setvijo ozimne pšenice je treba vsekakor pohiteti. Res je sicer, da je kakšenkrat celo v prvih dneh decembra vsejana pšenica dala zadovoljiv pridelek, a dotični »kakšenkrat« je zelo redek. Danes pa niso več časi, da bi se naš kmet mogel zadovoljiti s srednjimi pridelki. Današnje kmetijstvo mora dati obilne pridelke, drugače se delo ne izplača.

—0—

FRIZIJSKA GOVEJA PASMA V ITALIJI

Frizijska ali črna lisasta goveja pasma se v Italiji stalno in hitro širi. Trenutno cenijo število črno lisastega goveda na skoraj 2 milijona glav križancev s to pasmo pa na 700.000. Po teh številkah zavzema črnolisasta pasma v Italiji 1. mesto med vsemi pasmami in je tako zamenjala vrstni red z rjavo-švicarsko pasmo, ki je gospodovala do sedaj.

Razširila pa se je frizijska pasma radi svoje velike mlečnosti. Pri rodovniku, katerega vodijo pri Zvezi italijanskih živinorejcev, je vpisanih za kontrolo 84.387 krav od katerih jih je 43.000 v letu 1963 preseglo za vpis v rodovnik predpisano najnižjo količino 4685 kg namolženega mleka s 3.65% toščice.

Število mo'znic pa je padlo v zadnjem času tudi pri frizijski pasmi, a ne toliko kot pri drugih. Vzroki tega padca so različni: pomanjkanje živinorejske izvežbane strokovne delovne sile in prenikza cena mleka in mlečnih izdelkov. Mnogo kravarn je bilo razpuščenih, mnoge pa delujejo v skrčenem obsegu, v kolikor izvršijo po-

trebna opravila člani domače družine.

V splošnem pa je frizijska ali črna lisasta pasma gosposka pasma: živali so lepe, v srednjem težje kot pri sivo-rjavi švicarski pasmi, mlečnost velika, a zahtevajo tudi dobro nego; ob slami in kraški paši ne bi bilo od njih haska.

DOMA PRIPRAVLJENA KRMA

V naši živinoreji imamo prevečkrat premalo krme, premalo seno in suhe detelje, imamo pa več žitne slame, koruznice in podobnega. Iz teh snovi pripravimo prvovrstno krmo, če napravimo naslednje: s slamoreznico na kratko zrežemo ali s posebnim mlinom zmeljemo žitno slamo, koruznico, drevesno listje in podobno. Te snovi stresemo v posebno posodo 15 do 20 cm na debelo. Povrhu stresemo umetno krmo, ki vsebuje vsaj 20% beljakovin in 5% rudninskih soli. Vse to polijemo z mlačno raztopino melase — 1 kg melase na 2 kg vode —, in premešamo.

Tako pripravljena krma je tečna in za-leže več kot seno. Seveda je potrebno imeti na razpolago me'aso, katere pa ni ravno preobilica v Italiji. A če bi jo lahko dobili iz kakšne tovarne sladkorja...

PODZEMELJSKA ZELEZNICA V MILANU

V nedeljo dopoldne so v Milanu slovesno izročili v promet novo podzemeljsko železnico. Gradi'li so jo pet let. Skupni stroški so znašali 60 milijard lir. Dolžina prve podzemeljske proge presega 12 kilometrov. Vsako uro bodo lahko vlaki prepeljali 10 tisoč potnikov s hitrostjo 80 kilometrov. Vozove in sploh vse progovne naprave vodijo avtomatski stroji.

Zanimive so tudi cene na tej železnici. Vozovnica stane sto lir ob vsaki uri in vsak dan v obe smeri.

K že doslej orjaškemu delu bodo dodali še dve novi progi. Milanski »metro« je tretji v Italiji, a presega neapeljskega, ki je bil zgrajen leta 1925, in rimskega iz leta 1955.

—0—

Draginjska doklada za zaposlene v italijanski industriji, trgovini in poljedelstvu se je povečala za trimesečje november-januar za dve točki. V industriji bo to naneslo okrog 100 milijard.

Zadružne kleti v Italiji

Leta 1952 je bilo v Italiji 264 zadružnih kleti, s srednjo zmogljivostjo 17.000 hl vina. V zadnjih 12 letih je njihovo število narastlo na 630, njihova srednja zmogljivost pa se je dvignila na 29.000 hl. Pred 12 leti so vse zadružne kleti vkletile 4½ milij. hl ali okrog 10% letne proizvodnje vina, sedaj pa vkletijo okrog 1/3. Kot pri vseh umnih ustanovah, so zadružne kleti najbolj razširjene v severnih provincah Italije, kjer jih deluje danes 370. Najmanj je v tem oziru opremljena srednja Italija, kjer jih je samo 64. Sorazmerno več je zadružnih kleti v Južni Italiji, kjer jih deluje 153 in zadovoljiv odstotek jih je tudi v otočni Italiji, kjer jih je 55.

Zmogljivost zadružnih kleti se hitro dviga, saj vidimo iz zgornjih števil, da se je v 12 letih skoraj popetorila: od 45 milij. hl se dvignila na preko 20 milij. Zmogljivost se pa še iz leta v leto dviga, delno zaradi ustanovitve novih vinarskih zadrug, delno zaradi povečanja že obstoječih. Sko-

raj pri vseh novejših je bilo ugotovljeno, da jih je bilo potrebno povečati že pred 5. letom po ustanovitvi.

Zadružne kleti so v Italiji popolnoma opravičile svoj obstoj, saj so dosegle svoj glavni namen: da obvarujejo malega proizvajalca pred izkoriščanjem in da mu zagotovijo vsaj kolikor toliko zadovoljivo ceno za njegovo grozdje. Organizacija zadružnih kleti pa se še izpopolnjuje in pri sedanjem razumevanju in podpiranju zadružništva od vladne strani bo v kratkih letih vse vinogradništvo zadružno organizirano in pridelek si bo utrl pot od pridelovavca do potrošnika, brez vmesnih posredovavcev.

Upajmo, da bodo tudi naši vinogradniki na Tržaškem in Goriškem našli edino pravilno pot in se združili v močni vinarski zadrugi. Ta je potrebna predvsem za vse gospodarsko šibke, ker bogatejši si že sami znajo pomagati.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Da je obrekovanje poslanca Ščeka očitno, se vidi tudi po tehle podatkih, ki jih je dal on sam. »Skoro vsak mesec zahtevam zamenjavo. Zakaj me v Rimu nihče ne odvrne s

132.

Dr. E. BESEDNJAK

stavkom „saj ste se odpovedali?“ Denar je bil zamenjan pozimi leta 1921, pa prečitajte pismo od dne 18. junija 1922, ki ga hranim: Pismo Stalnega odbora za zaščito vojnih oškodovancev. Iz pisma navajam le tiste točke, ki se tičejo zamenjave:

»Gorica, 18. junija, 1922.

Gospodu poslancu Virgilu Ščeku — Rim. Izražam Vam v imenu odbora najbolj živo zahvalo za krepko in trajno podporo, ki ste jo dali komisiji, poslani v Rim, da zastopa pri merodajnih oblastvih zahteve vojnih oškodovancev...

Kar se tiče prošnje, naj zakladno ministrstvo pospeši zakasnelo izmenjavo avstro-ogrške valute, Vas opomnimo na razgovor, ki smo ga imeli z Nj. Eks. ministrom Peanom in drugimi uradniki istega ministrstva, katerega razgovoru ste tudi Vi prisostvovali z živim zanimanjem. Zdi se nam umestno, da še nadalje vztrajate in pritiskate v tej stvari, kajti le tedaj je možno, da pridemo do odločitve.

Z odličnim spoštovanjem predsednik arhitekt Luzzatto.

Poslanec Šček je vprašal tržaško gospodo: »O kakšnem denarju sem razpravljal z ministrom Peanom? Morda o denarju Goriške zveze, ki je bil že zamenjan? Potegoval sem se za še nezamenjan denar, zaradi katerega me danes blatite in obrekujete. Namesto zahvale grdo obrekovanje.«

Fašistični poslanec Francesco Giunta je 7. novembra 1922 izjavil v poslanski zbornici, da se tudi Slovenci pridružujejo fašizmu. Govoril je resnico. Tudi nekaj desetih izgubljenec slovenske krvi je prešlo k zastavi fašizma.

Na Goriškem se je ustanovila vladna stranka, ki je izjavljala, da je njen »najvišji poglavar ministerski predsednik Mussolini.« Kdo so bili tisti, ki so to lepo stranko ustanovili?

Dva sta bila, ki sta nosila v tej družbi veliki zvonec. Eden je bil učitelj Bandelj, soodrednik zloglasnega vladnega lista Goriški Slovenec. Kjer je bil Bandelj, tja se ni prikazal noben naš učitelj. Na drugem koncu je držal zvonec slavni Peternel, tudi on urednik Goriškega Slovenca.

Tema dvema tičema je stal kot ministrant ob strani župan Petrovič iz Vipave. Bil je srdit komunist, dokler je bila ta stranka na moči. Nato pa je brž slekel rdečo srajco in potegnil gor črno.

Za zvoncec je priskakljalo še nekaj koristolovcev, tako da je štel zbor 12 tičev, ki so bili očetje stranke. Prvi korak, ki ga je napravila vladna stranka, je bil ta, da je zagrozila Goriški Straži s »fašistovskimi sredstvi«. Lepo so se predstavili gospodje naši deželi.

»Mi smo za sporazum z italijanskim ljudstvom« — je napisal Virgil Šček. »Danes povemo sledečo odkrito besedo fašistom, katerim se ne bomo hlinili. Oni vedo dobro, da naše ljudstvo ni moglo še pozabiti požigov, ki so jih fašisti uprizorili na naši zemlji. V Drežnici štrlijo še vedno črni zidovi sežgane župnišča, naši fantje izpod Krna so pod procesom.«

»Volaričev spomenik je bil grdo oskrunjen, a še ni dobil zadoščenja. Vse to je v dušo našega ljudstva živo vtisnjeno in se ne da zlahka zbrisati. S tako stranko mi ne moremo. To povemo fašistom v obraz, ker vemo, da jim je ljubša odkrita beseda nego hinavščina.«

»NOVA DOBA«

»Toda to še ni vse — je nadaljeval Šček. Fašistična stranka je par mesecev na vladi, pa je v tem kratkem času Slovincem in Hrvatom poslužila s sledečimi dobrotami.

1. Fašistovska stranka je uničila deželno avtonomijo. Kralj sam je dal besedo, da nove pokrajine obdrže avtonomijo. Vse italijanske vlade, tako vlada Nittija, Giolittija, Bonomija in Facte, vse so bile voljne ohraniti avtonomijo.

Vse italijanske stranke, tako socialisti, ljudovci in demokrati, so želele, naj ljudstvo samo gospodari v domači deželi. Edino fašistovska stranka se je zaprisegla odpraviti avtonomijo. Ko bi ne bil fašizem prišel na vlado, bi mi danes imeli popolno in nedotaknjeno avtonomijo. Smrtni udarec deželi je zadala stranka, katere glasilo je »Nova doba«.

2. Fašistovska stranka je razdelila goriško deželo. Raztrgala je telo Goriške na kose in je en del prisodila Vidmu, drugi del Trstu. Iz te težke in globoke rane bo dežela še dolgo let krvavela.

Greh, ki so ga zakrivali fašisti, bodo plačevali tisoči slovenskih kmetov. Ko bo idrijski kmet dva dni na poti v Videm, bo po cesti gredoč stiskal zobe in premišljal. To je zasluga stranke, katere glasilo je »Nova doba«.

3. Fašistovska stranka je sklenila zbrisati slovensko ime z obličja zemlje. Fašistovski poglavar Mussolini je odredil, da je treba Slovence razdeliti na štiri vetrove zato, da jih Italijani laže »vsrkajo«.

Zato trebi fašistovska stranka slovenski jezik iz sodnij, zato preganja slovenščino iz šol, zato odpušča slovenske uradnike, zato nas je izročila Vidmu. »Nova doba« pa se še naprej klanja voditelju. Mussoliniju in njegovim vladam.

4. Fašistovska stranka je pregnala slovenski jezik iz deželnih uradov. Prvo dejanje fašistovske vlade na Goriškem je bilo, da je zatrla slovenščino v deželnem odboru.

Tudi nad gluhoneme slovenske otroke se je fašistovska stranka spravila in jim je prepovedala učiti se slovenščine. Ko bo prišel gluhonem otrok domov in se ne bo mogel razgovoriti z materjo, ker ne bo umel njene jezika, ga bo mati solzna objela in dejala: Ta greh nad ubogim otrokom je zagrešila fašistovska stranka, katere glasilo je Nova doba.«

(Dalje)

BITKA PRI SISKU

7. I. STEKLASA

Ko so Turki, ki so čakali pred mostom, to videli, so brž pobegnili k Hasanu, da mu naznanijo, kaj se je zgodilo z njegovimi begi in agami. Hasan paša se je grozno razjezil in je preklinjal krščanskega Boga. Zaklel se je, da bo grozno maščeval kri svojih junakov in da bo pokončal trdnjavo in vse branitelje. Požigal je tudi vse vasi okoli Siska, plenil polja ter odgnal 35 tisoč ujetnikov na Turško.

Po vseh slovenskih deželah je zavladal strah, kaj bo, če bo Hasan dalje prodiral. Posebno ljubljanski prebivalci so se hudo preplašili. Ko se je v Ljubljani zvedelo o porazu naše vojske pod banom Erdödiem in o hitrem napredovanju Turkov, so nekateri lažnjivci začeli širiti glas, da so Turki udarili naravnost proti Ljubljani. Vse je začelo bežati iz mesta. Na vozove so naložili blaga za prvo silo. Ženske so objemale in stiskale k sebi svoje otroke, kakor da jih ne bodo nikoli več videle. Preprosti ljudje, ki niso mogli bežati, so stekali in tarnali, kakor da bi bil Turek že pred mestom. V stiski in begu so pohodili več ljudi, celo odrastlih in še več otrok.

Končno so se vrnilo ogledniki, ki so povedali, da Turkov ni videti in da so daleč od Ljubljane. Šele sedaj se je polegel strah med ljubljanskimi prebivalci. Varni pa se še vseeno niso počutili. Vojni svetovavci v Gradcu so javili Ernestu, upravitelju notra-

njeavstrijskih dežel, kakšen je položaj, in so ga prosili hitre pomoči. Prejeli so pa samo obljubo, da bo odgovor prišel. Če bi ne bil Sisek vzdržal obleganja, bi gotovo videla Ljubljana tiste Turke pred svojim obzidjem.

O vseh teh dogodkih so končno zvedeli tudi na cesarskem dvoru v Pragi, kamor so se Turki pritožili, da je ban Erdödi prekršil premirje in da se bodo zato maščevali. Cesar Rudolf II. se je razjezil in je celo prepovedal zbirati vojsko proti Turkom. Končno mu je pa le brat nadvojvoda Ernest dopovedal, da so krivi Turki in ne ban, ki se je moral le braniti. Zdaj šele je dobil nadvojvoda Ernest naročilo, naj zbira čete po avstrijskih deželah za pomoč Slovincem in Hrvatom v tem neenakem boju. Pod poveljstvom nadvojvode Karla se je zbrala v Zagrebu vojska 12.000 mož. Oddelek te vojske pod Nadaždovim poveljstvom se zgrabi 17. septembra s Turki pri Petrinji. Sovražnik pa je naše popolnoma potolkel, ujel je Nadažda in zaplenil ves krščanski tabor. Krivi so pa bili naši sami, ker so se pustili zvabiti v neko sotesko, kjer so jih Turki obkolili. Vsa ostala vojska se je pa potem razšla brez boja.

Hasan je po tej zmagi poslal 300 sužnjev v Carigrad, da bi tudi tam proslavili njegovo zmago. Turki so jih vodili 19. oktobra po mestnih ulicah in nalašč mimo cesarjevega poslanika. Spredaj je koraka'la godba, za njo četa z osvojenim orožjem, potem vozovi z natovorjenim plenom, nazadnje pa ujetniki. Može, otroke, starčke in žene so gonili kot živino in udrihali s palicami po njih, Turki pa so veseli kričali.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Pregled olimpijskih rezultatov

LAHKA ATLETIKA

Olimpijske tekme so pokazale, da v moških disciplinah Evropa nazaduje, in sicer zaradi napredovanja Afrike in predvsem Avstralije ter Nove Zelandije. ZDA so vedno v ospredju in v Tokiu so nabrale kar 12 kolajn od 24, ki so bile na razpologo. Velik poraz je doživela Sovjetska zveza, ki si je osvojila samo 2 zlata, 2 srebrni in 6 bronastih kolajn. Uspešna je bila Velika Britanija (dve zlata in pet srebrnih).

V vseh tekih so zmagali predstavniki ZDA. Na 100 m je bil prvi odlični Bob Hayes v času 10"01, pred Kubancem Figuerolom in Kanadčanom Jeromom. Prvi je bil Carr in drugi Drayton na 200 m (oba ZDA), kjer sta tekmovala tudi Italijana Berruti (5.) in Ottolina (8.). Prvi Larrabee na 400 m in prvi Cawley na 400 m ovire. Amerikanci so zmagali tudi na 110 m ovire (1. Jones in 2. Lindgren) ter v štafetah 4x100 ted 4x400 m. ZDA so v sedmih tekmah dobile kar sedem zlatih medalj in dve srebrni, torej kar 41 točk! Druga je bila Velika Britanija (dve srebrni), tretji Trinidad (ena srebrna in dve bronasti).

Pet dirk na daljše proge ter dve zmagi Nove Zelandije (Peter Snell tako na 800 m kot na 1500 m), ZDA (Schul Keyser na 5000 m in Billy Mills na 10.000 m!) ter Belgije, ki je zmagala na 3000 m ovire s svojim prvakom Roelantsom. Abebe Bekila je potrdil svojo premoč v maratonskem teku. V tekih si je torej Evropa osvojila samo zlato kolajno od 12 možnih; opomogla si je v hoji, kjer sta bila prva Angleža Matthews (20 km) in Italijan Pamich (50 km).

Evropejci so bili uspešni v skokih. Poljak Schmidt je bil prvi v troskoku, Rus Brumel prvi v skoku v višino ter Anglež Lynn Davies prvi v daljino (drugi je bil znani Boston. ZDA). Amerika je zmagala v skoku s palico (I. Hansen).

V metih imamo dve zmagi za ZDA in dve zmagi Evrope. Amerikanec Long je zagnal kroglo 20,33 m dalec, njegov serotak Oerter je že tretjič zmagal na olimpijskih tekmah v metu diska. Rus Klim je bil prvi v metu kladiva, Finec Nevala pa je povsem nepričakovano zmagal v metu kopja. Evropejci so se torej izkazali v skokih in v metih (5 zlatih, 5 srebrnih in 6 bronastih kolajn) proti ZDA (3-3-2).

V deseterboju imamo zmago Nemčije (1. Holdorf in 3. Walde, drugi je bil Rus Aun).

V ženskih disciplinah si je največ zlatih kolajn osvojila Sovjetska zveza (1. Irina Press v peteroboju, Tamara Press v metu krogle in v metu diska), toda tako ZDA (prve v teku na 100 m Yvonia Tyus in v teku na 200 m Edith McGuire) kot Velika Britanija (1. Rand v skoku v daljino in 1. Packer v teku na 800 m) in Romunija (1. Balas v skoku v višino in 1. Penes v metu kopja) niso zaostajale.

Po eno zlato kolajno so dobile tudi naslednje države: Avstralija (1. Cuthbert na 400 m), Poljska (šafeta 4x100 m) in Nemčija (1. Balzer na 80 m ovire).

Vrednostna lestvica je naslednja: 1. ZDA (14-7-3) 94 točk, 2. Velika Britanija (4-7-1) in Sovjetska zveza (5-2-11) 42 točk, 4. Nemčija (2-5-3) 28, 5. Poljska (2-4-2) 24, 6. Nova Zelandija (2-0-2) 12, 7. Romunija (2-0-1), Avstralija (1-1-3) in Madžarska (0-3-2) 11, 10. Italija (1-0-1) in CSR (0-2-0) 6, 12. Belgija, Abesinija, Finska in Trinidad 5, 16. Kanada in Francija 4, 18. Tuniz in Kuba 3, 20. Japonska, Švedska in Kenja 1.

TELOVADBA

Japonci so dosegli v Tokiu velik uspeh, saj so osvojili nič manj kot pet zlatih in štiri srebrne kolajne. Bilj so prvi tako med posamezniki (Yukio Endo) kot med ekipami. Poleg odličnega Enda so se še odlikovali Tsurumi Shuji, Takuji Hayata in Haruhiro Yamashita. Glavni nasprotniki Japoncev so tudi tokrat bili Rusi, ki so prejeli samo eno zlato, pač pa šest srebrnih in dve bronasti kolajni. Odlikovala sta se Boris Saklin in Viktor Lisitski. Pohvale vreden je bil tudi nastop Italijana Menichellija (ena zlata, ena srebrna in ena bronasta) ter Jugoslavana (Slovenca) Cerarja (ena zlata in ena bronasta).

Pri ženskah se je nepričakovano izkazala Cehinja Vera Caslavka, ki si je osvojila nič manj kot

tri zlate kolajne in je bila s tem najboljša telovadkinja v Tokiu.

Olimpijski naslov so prejeli — Moški — posamezniki: Endo (Japonska), ekipe: Japonska, parter: Menichelli (Italija), preskok: Cerar (Jugoslavija), konj z ročaji: Yamashita (Japonska), drog: Saklin (SZ), bradlje: Endo (Japonska) in krogi: Hayata (Japonska) Ženske — posameznice: Caslavka (CSR), ekipe: Sovjetska zveza, parter: Latinina (Sovjetska zveza), bradlja: Astakhova (SZ), konj z ročaji: Caslavka (CSR) in drog: Caslavka (CSR).

Vrednostna lestvica: 1. Sovjetska zveza 55, 2. Japonska 38, 3. CSR 18, 4. Italija 9, 5. Jugoslavija 6, 6. Madžarska in Nemčija 4 ter 8. Finska 1.

SABLJANJE

Zelo ostri so bili spopadi med predstavniki Sovjetske zveze (tri zlata, ena srebrna in dve bronasti kolajni) in Madžarske (štiri zlata in ena srebrna), v »spremljavi« tekmovavcev iz Francije (dve srebrni in tri bronaste), Poljske (ena zlata, ena srebrna in ena bronasta) ter Italije (dve srebrni in ena bronasta).

Med moškimi je trikrat zmagala Sovjetska zveza (meč posamezniki, glofet in sablja ekipe); med ženskami je obakrat bila prva Madžarka (tako med posameznicami in ekipami). Madžarski tekmovavci so zmagali tako v sablji za posameznike kot v meču za ekipe.

Olimpijski prvaki so — Moški: floret pos.: Franke (Poljska), floret ekipe: Sovjetska zveza, meč posamezniki: Kriss (SZ), meč ekipe: Madžarska, sablja pos.: Pezsa (Madžarska) in sablja ekipe: Sovjetska zveza. Ženske — floret pos.: Rejto (Madžarska) in floret ekipe: Madžarska.

Vrednostna lestvica: 1. Madžarska 23, 2. Sovjetska zveza 20, 3. Francija in Poljska 9, 5. Italija 7 Nemčija 4.

PREGLED OSVOJENIH KOLAJN

Ime države	z.	s.	b.	točke
1. ZDA	36	26	28	286
2. Sovjetska zveza	30	31	35	278
3. Nemčija	10	22	18	134
4. Japonska	16	5	8	103
5. Italija	10	10	7	87
6. Madžarska	10	7	5	76
7. Poljska	7	6	10	63
8. Velika Britanija	4	12	2	58
9. Avstralija	6	2	10	46
9. Čehoslovaška	6	6	3	46
11. Francija	1	8	6	35
12. Bolgarija	3	5	2	32
13. Romunija	2	4	6	28
14. Nizozemska	2	4	4	26
15. Turčija	2	3	1	20
15. Švedska	2	2	4	20
17. Finska	3	0	2	17
17. Nova Zelandija	3	0	2	17
19. Danska	2	1	3	16
20. Jugoslavija	2	1	2	15
21. Kanada (1-2-1) in Švica (1-2-1)	12			
23. Belgija (2-0-1)	11			
24. Južna Koreja (0-2-1)	7			
25. Etijopija (1-0-0), Bahamas (1-0-0), Indija (1-0-0) in Trinidad (0-1-2)	5			
29. Tunizija (0-1-1)	4			
30. Kuba (0-1-0), Argentina (0-1-0), Pakistan (0-1-0) in Filipini (0-1-0)	3			
34. Iran (0-0-2)	2			
35. Irsca (vse 0-0-1), Kenija, Mehica, Brazilija, Ghana, Nigerija in Urugvaj	1			

DROBNE ZANIMIVOSTI

Ženske pričeske so vsako leto vzrok hudih modnih skrbi. Kaj pa bi šele bilo, če bi si morale vpletati dame v svoje lasulje modele morskih jadrnic, kakor so imele to navado Angležinje v 18. stoletju?

Na Koreji velja še vedno ženska moda, da si posamezne kose obleke ne sešijejo, ampak z'epijo s posebnim lepilom iz ribjih kosti. Preveč prijetno to ne diši.

Izreden uspeh 7. slovenskega športnega tedna

V sredo se je v Trstu zaključil 7. slovenski športni teden, katerega vsako leto organizira Športno združenje Bor. Letošnji teden je bil rekorden v vsakem pogledu: po številu prijavljenih in nastopajočih tekmovalcev, po številu društev, po odličnih rezultatih, borbenosti, agonizmu itd.

Tekmovalci so dosegli vrsto odličnih rezultatov, ki bi bili lahko, na primer v atletiki v čast katerikoli tržaški prireditvi. V odbojki smo videli tehniko ig.e, ki je bila na ravni vsaj druge italijanske lige, kar pa ni čudno, saj so nastopali v vrstah raznih društev delno državni in deželni reprezentanti, vsi člani naše manjšine. Namizni tenis je bil prava poslastica tudi za najbolj razvajenega poznavalca te igre.

Vse to predstavlja velik uspeh mladega športnega združenja, ki je uspelo dvigniti tehnično raven svojih tekmovalcev zavidljivo visoko. Člani Bora se lahko danes marsikje enakovredno merijo z najboljšimi tekmovalci in društvi v vseitalijanskem merilu. Odraz te kakovosti pa smo videli tudi na športnem tednu.

To je vsekakor velika vrednost združenja in prireditve, ki jo je organiziralo v preteklih dneh. Toda glavna vrednost letošnjega in že prejšnjih športnih tednov je v izredni navezanosti, ki jo čuti naša zamejska mladina do te prireditve, na naravnost neverjetno zavzetost in vitalnost ter borbenost, ki jo je pokazala.

Če pomislimo da vlada marsikje med mladimi zamejskimi Slovenci precejšnja brezbržnost in apatičnost do vrste življenjskih vprašanj, nezanimanje za probleme, v najboljšem primeru pa mlačen, pasiven odnos, potem lahko pomen in vlogo ter značaj športnih tednov in Športnega združenja Bor kot pobudnika telesnokulturnega življenja pri nas sploh označimo ne le kot pomemben, ampak tudi kot za bodočnost naše manjšine mnogo obetajoč faktor.

Prav pojav te največje zamejske športne manifestacije kaže, da zna biti tudi naša mladina živahna, borbena, aktivna, skratka: mlada. Treba ji je le dati možnosti za to, in videli bomo, da so vzroki za malodušje le trenutno stanje, posledica določenih pogojev, ne pa tudi edina osnova za pogled v bodočnost. Zato nam ne preostane drugo, kot da se športne aktivnosti naše mladine — zlasti v okviru športnih tednov — iskreno veselimo.

ZA KRATEK ČAS

Natančnost

»Jože, zakaj pa krušiš steno v stanovanju in razbijaš tla?«

»Gospodar mi je zagrozil s sodnijo, če ne bom zapustil stanovanja takšnega, kot sem ga dobil.«

V zakonu

»Dušica, zakaj mi ne poveš, čemu si tako žalostna?«

»Oh, dragi, to bi te stalo preveč denarja!«

Kam smo prišli

»Jez verjamem samo tisto, kar razumem!«
»Tudi tako žalostno, je videti mladega človeka, ki nič ne verjame.«

Psiholog

»Tako me skrbi! Žena je šla ven brez dežnika, zdaj pa lije kot iz škafa.«

»Ne boj se, se bo že zatekla v kakšno trgovino.«

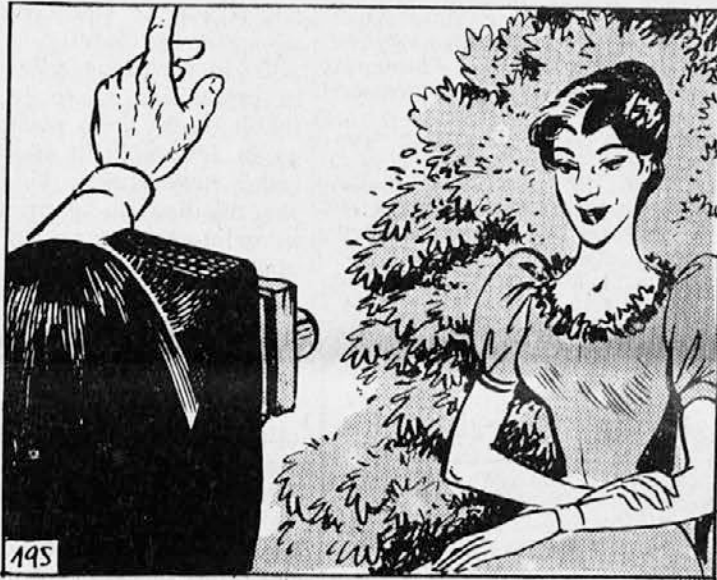
»Saj prav zato!«

193. Tri dni potem, ko se je Pierrot vrnil iz Lac Baina, je Nepeesa praznovala rojstni dan. Zato ji je oče prinesel darila: pentlje za lase, čevlje z visokimi petami in prelepo rdeče blago za obleko. Nepeesa je bila presrečna. Sedaj bo imela obleko, takšno, kakršne nosijo angleške gospodične v mestni šoli!

194. Tudi ona je tri leta preživela v mestu in se je v šoli mars kaj naučila. Znala je šivati in zato se je sama lotila dela. Tri dni je marljivo šivala in za rojstni dan je bila nova obleka sešita. Za ta praznik si je zvala lase v bogate kodre okrog glave, zataknila vanje cvetočo vejico in se vsa ponosna pokazala očetu v novi obleki.

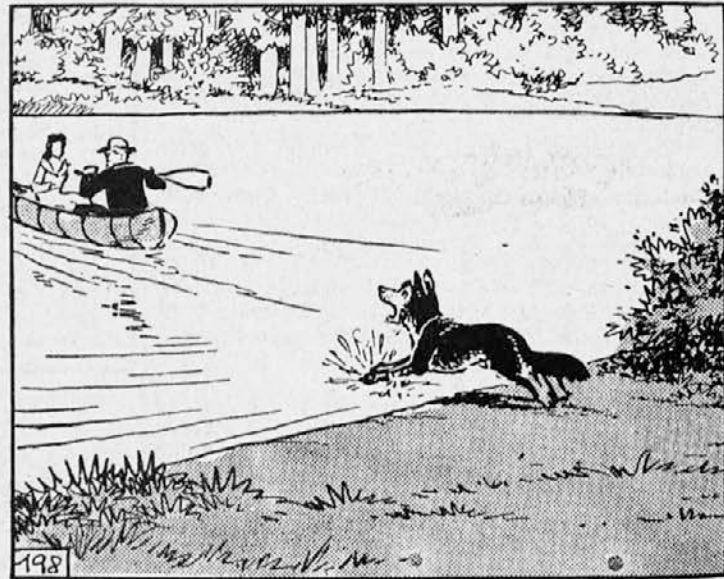
195. Prav ta dan sta dobila Pierrot in Nepeesa obisk. Na svojem potovanju proti severu se je pri njiju ustavil risar zemljevidov MacDonald. Prijazni znanec se je v gostoljubni hiši zadržal dva dni. Nepeesa mu je tako ugajala, da jo je fotografiral v njeni lepi obleki. Ob slovesu je obljubil, da bo poslal slike ob prvi priložnosti.

196. Poletje je prineslo Nepeesi in Bareeju čudovite dneve. Baree se je počasi privadil tudi Pierrota, toda njegov edini gospodar je bila Nepeesa. Samo zanjo je živel in jo je spremljal na vsakem koraku. Najraje sta hodila k jezeru in se skupaj kopala. Ob Nepeesi je Baree še vode ni bal. Pierrot je zadovoljno opazoval njegovo zvestobo.

197. Ves ta čas Baree ni srečal pripadnikov svojega plemena. Pierrotovi psi so namreč čez poletje živeli na tri milje oddaljenem otoku sredi samotnega jezera in jih je hodil krmit dvakrat na teden. Jeseni sta ga na tej poti spremljala tudi Nepeesa in Baree. Pierrot je zadovoljno ugotovil, da se je Baree takoj sprijaznil s psi.

198. »To bo še izvrsten vprežni pes!« je dejal Nepeesi. Najbolje bi bilo, da ostane kak teden pri tropu na otoku, da se privadi na svoje bodoče tovariše. Nepeesa je le nerada pristala na to. Toda ko sta z očetom odveslala od otoka, je Baree stekel od psov, skočil v vodo in priplaval za njima.